

EKONOMİ POLİTİK

İki Haber, Bir Yorum

Erinç Yeldan, 14 Temmuz 2010

Geçtiğimiz hafta ekonomi sayfalarında iki haber ve bir de yorum dikkatimi çekti. Her geçen gün hızla değişen siyaset gündemimizin arasında önemsiz ve sıradan birer habermiş gibi gözükken bu gelişmeleri sizlerle birlikte irdelemeyi düşündüm.

Yorum, *Cumhuriyet*'in Çarşamba günleri ekonomi sayfalarını paylaştığımız dostum **Mustafa Sönmez**'in. Sönmez, 3 temmuz tarihli yazısını ilginç bir tespit ile bitiriyordu: 2010'un Ocak-Mart aylarına ait milli gelir rakamlarına göre toplam gayri safi yurt içi hasıla yüzde 11.7 artmış; oysa tarım sektörü yüzde 3.5 oranında gerilemiş idi. Bu gerilemeye karşın, daha iki hafta önce yayımlanan işgücü istatistiklerine göre tarım sektöründe çalışanlar sayısı toplam 636 bin kişi artış göstermiş idi. Tarımsal üretimin yüzde 3.5 oranında gerilediği son bir yıl içinde, tarımsal istihdam nasıl olmuş da yüzde 13.9 (636 bin kişi) artış göstermişti? Tarım sektöründe yaşanan bu sihirli öykü nasıl açıklanabilir?

TÜİK'in yayımladığı işgücü istatistiklerine göre, 2001'in kriz döneminde tarım sektöründe istihdam edilenlerin sayısı 8 milyon 89 bin kişi idi. Bu rakam 2000'li yıllar boyunca hızla gerilemiş ve 2009'un mart ayına gelindiğinde 4 milyon 561 bin kişiye değin düşmüştü. Tarım sektöründeki istihdamın hızla azalması bazı çevrelerce *modernleşmenin bir öncüsü* olarak değerlendiriliyordu. Oysa söz konusu olan olgu, tarımdan kente göçün hızlanması ve bu kesimin işgücü istatistiklerine *kentli vasıfsız işgücü deposu* olarak yansımaları süreciydi.

2008/2009 krizi bu süreci alt üst etti. Krizin ağırlaşan koşullarında kent varoşlarında işgücü fazlası olarak bekletilen bu işsizler ordusunun artık kırsal ekonomiye geri dönmekte olduğu anlaşılıyor. Ancak burada açıklanması zorlaşan şu gözlem ortaya çıkıyor: kırsal ekonomiye geri dönen söz konusu işgücü kitlesi tarımsal üretimin yüzde 3.5 daraldığı bir dönemde, tarımsal istihdamda yüzde 13.9'luk bir artışı nasıl sağlıyor?

Basit bir hesap yapalım: kırsal ekonomiye geri dönen söz konu 636 bin kişilik işgücünün bir an için aslında "*tarımsal üretim faaliyetinde bulunmayan*" atıl bir kitle oluşturduğunu düşünelim ve istatistiklere "*işsiz*" olarak yansıdığını varsayalım. Bu durumda Mart 2010 dönemine ait resmi işsizlik rakamının açıklandığı üzere yüzde 14.2 değil, yüzde 16.7 olması beklenirdi... Neyse ki tarımsal istihdamdaki adı geçen artış, bu vahim sonucun yaşanmasını engelledi ve işsizlik oranımız bu düzeylere ulaşmadı!

Cumhuriyet'in 3 temmuz tarihli sayısında bir de **Murat Kışlalı** imzalı bir haber vardı: Kışlalı'nın haberinde hükümetin Yüksek Planlama Kurulu'nda almış olduğu bir kararla, işsizlik sigorta fonundan 2.2 milyar TL'yi müteahhitlerin hakedişlerini tamamlamak üzere Karayolları Genel Müdürlüğü'ne aktardığı ortaya çıkmış idi. İşsizlik sigorta fonunda biriken 43.6 milyar TL'lik toplam kaynağın bugüne değin sadece yüzde 7'si (3.052 milyar TL'si) işsizlere ödenmiş iken, fonun amacı dışında bütçe açıklarını kapatmak üzere mali kaynak olarak kullanılması, son aylarda yeniden dile getirilen *mali disiplin* kavramının güvenilirliği konusunda kuşklar uyandırmaktaydı.

Bu doğrultuda dikkatimizi çeken bir ikinci haber ise *Toplu Konut İdaresi Başkanlığı*'nın (*TOKİ*'nin) hesaplarının *mali kural* denetiminden ıkartıldığına ilişkinidi. Buna göre *TOKİ*'nin hesapları mali kural kapsamında grşlmeyecđi; dolayısıyla *TOKİ* aracılığıyla sürdürülen kamu yatırım harcamaları, mali kural hesabının ve dolayısıyla bütçe ağının hesaplanmasında yer almayacağı anlaşılmaktaydı.

Mali kural kavramı Türkiye iktisat gündemine taşınır iken, kavramın cebirsel niteliğinden ziyade *uygulanma kalitesinin* nemli olduğu sıklıkla dile getirilmiş idi. Komşumuz Yunanistan, ve İtalya ve Macaristan örneklerini unutmayalım... Söz konusu ülkeler yıllardır bir efsaneye dönüştürülen *Maastrich kriterlerinin mali disiplini* altında idi. Ta ki, güneşin balçıkla sıvanamayacağı anlaşılana kadar...